

عنوان مقاله:

دانش بومی و سرمایه اجتماعی قنات یگانه راه حل بحران آب در فلات مرکزی ایران

محل انتشار:

اولین همایش ملی راهبردهای سازگاری با کم آبی در مناطق خشک و نیمه خشک (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 10

نویسنده:

هادی ویسی - دانشیار جغرافیای سیاسی، دانشگاه پیام نور، ایران

خلاصه مقاله:

فلات مرکزی ایران جزء مناطق خشک و نیمه خشک جهان است و دسترسی ساکنان این منطقه به منابع آب پایدار و مطمئن یکی از چالشهای اساسی در طول تاریخ بوده است. ایرانیان با اختراع قنات در سه هزار سال قبل، شیوه مناسبی از دسترسی به آب بر اساس اصل احترام به محیط و سازگاری با طبیعت به وجود آوردند که منشا تمدن درخشانی در فلات مرکزی ایران شد که آن را تمدن کاریزی می نامند. قنات از محدود موارد دستاورد بشری است که بیش از سه هزار سال استمرار تاریخی داشته و کارآمد بوده است. قنات یک رشته چاه و کانال نیست؛ بلکه یک نظام و یک سیستم است که ابعاد مختلف فنی، مهندسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی دارد و طی صدها و بلکه هزاران سال شکل گرفته و سینه به سینه و نسل به نسل انباشته و منتقل شده است و مجموعه ای از دانش بومی و گنجینه ای بزرگ از سرمایه اجتماعی را به وجود آورده است. آن چه را که امروزه توسعه پایدار مینامند از سوی پیشینیان ما به خوبی در ساختار و سیستم قنات رعایت شده است. در دهه های اخیر با ورود و ترویج فناوری های حفر چاه های عمیق و استحصال آب، ذخایر استراتژیک آب های زیر سطحی دچار مشکل و در بسیاری از مناطق مرکز ایران دچار تنش آبی شده اند. از این رو، این پژوهش ضمن بررسی بحران آب در فلات مرکزی ایران به بررسی ویژگی های قنات و ساختار آن در حیات اقتصادی و اجتماعی ایران با اتکا به دانش بومی قنات پرداخته است. این پژوهش به شیوه توصیفی و تحلیلی و با استفاده از داده های کتابخانه ای و مشاهده مستقیم انجام شده است. نتایج تحقیق نشان می دهد که استفاده از سرمایه اجتماعی و بهره گیری از دانش بومی نظام قنات و مهندسی اجتماعی آب همچنانمی تواند راه حل مناسبی برای برون رفت از مشکلات زیست محیطی و بحران آب در فلات مرکزی ایران باشد.

کلمات کلیدی:

سرمایه اجتماعی، دانش بومی، توسعه پایدار، قنات، فلات مرکزی ایران

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/977370>

